

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДОЗВІЛЬНА СИСТЕМА
У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ**

**ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
підготовки магістра
спеціальності 081 Право**

Івано-Франківськ

2017

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Державним вищим навчальним закладом «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

завідувач кафедри трудового, екологічного та аграрного права, доктор юридичних наук, професор Н. Р. Кобецька

Обговорено та рекомендовано до видання Вченою радою Навчально-наукового юридичного інституту Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» “23” травня 2017 р., протокол № 7

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Дозвільна система у сфері використання природних ресурсів» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності **081 Право**

Предметом вивчення навчальної дисципліни є відповідна система нормативно-правових приписів екологічного, природоресурсного, адміністративного, господарського законодавства, а також практика реалізації відповідних норм уповноваженими суб'єктами.

Міждисциплінарні зв'язки. Матеріал курсу «Дозвільна система у сфері використання природних ресурсів» базується на теоретичних знаннях та практичних навичках і вміннях, отриманих під час вивчення екологічного, земельного, адміністративного, господарського права в рамках освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 081 Право. Навчальна дисципліна забезпечує поглиблене розуміння теорії адміністративно-правових режимів, дозвільної системи, зокрема, дозвільної системи у сфері господарської діяльності, з урахуванням специфіки відносин природокористування в частині набуття права використання природних ресурсів.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Загальна частина.
2. Особлива частина.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Дозвільна система у сфері використання природних ресурсів» є формування у студентів необхідних юридичних знань щодо розуміння сутності, особливостей дозвільної системи в сфері використання природних ресурсів, знання різновидів, порядку надання документів дозвільного характеру у відносинах використання природних ресурсів, з'ясування специфіки суб'єктного складу дозвільних відносин, розмежування етапів дозвільної процедури та конкретних дій, що реалізуються суб'єктами в рамках кожного з них з метою належного використання відповідних положень в правозастосовній та правоохоронній діяльності.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Дозвільна система у сфері використання природних ресурсів» є набуття студентами знань та розуміння змісту положень законодавства, що визначає дозвільну систему у відносинах використання природних ресурсів в Україні, формування умінь та навичок щодо самостійного прийняття рішень а також вчинення дій, пов'язаних з реалізацією відповідних нормативних приписів, а саме, отримання документів дозвільного характеру, попередження, припинення порушень вимог дозвільної процедури, умов та підстав надання і використання природоресурсних дозволів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- доктринальні підходи до розуміння та особливості дозвільної системи у сфері використання природних ресурсів;
- норми екологічного, господарського, адміністративного права, які регулюють відносини між органами державної влади і місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання у зв'язку із видачею дозволів, їх переоформленням, видачею дублікатів, а також анулюванням документів дозвільного характеру;
- умови та підстави отримання документів дозвільного характеру в природоресурсних відносинах;
- особливості правового режиму окремих видів природоресурсних дозволів;
- правовий статус та повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування – суб'єктів надання природоресурсних дозволів;
- особливості дозвільних процедур щодо окремих видів використання природних ресурсів;
- етапи дозвільної процедури у відносинах використання природних ресурсів;

вміти :

- тлумачити еколого-правові та суміжні норми і кваліфікувати еколого-правові дозвільні відносини;
- визначати зміст правового регулювання відносин щодо дозвільної діяльності у сфері використання природних ресурсів;
- формувати відповідний пакет документів для отримання тих чи інших видів природоресурсних дозволів;
- обґрунтовувати підстави надання, відмови в наданні, анулювання документів дозвільного характеру на право використання природних ресурсів;
- використовувати відповідні способи захисту у випадку порушення підстав і порядку надання та використання дозволів на право використання природних ресурсів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години / 3 кредити ЄКТС.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Тема 1. Суть і особливості дозвільної системи у сфері використання природних ресурсів

Поняття дозвільної системи: законодавчі та доктринальні підходи. Адміністративно-правова природа дозвільної системи. Співвідношення дозвільної діяльності та інституту адміністративних послуг. Особливості дозвільної системи в сфері господарської діяльності. Співвідношення дозвільної системи у сфері господарської діяльності та ліцензування господарської діяльності.

Дозвільна функція управління в сфері раціонального використання і охорони природних ресурсів. Законодавче регулювання надання дозволів на право використання природних ресурсів. Надання дозволів та екологічне ліцензування: суть, співвідношення.

Теоретичні підвалини функціонування дозвільної системи у сфері використання природних ресурсів. Принципи дозвільної системи у сфері використання природних ресурсів. Поняття та особливості дозвільної системи у сфері використання природних ресурсів. Функції дозвільної системи у сфері використання природних ресурсів.

Тема 2. Природоресурсні дозволи: поняття, особливості, види

Поняття «дозвіл», «ліцензія», «документ дозвільного характеру». Дозволи як адміністративні акти: основні характеристики.

Природоресурсні дозволи: поняття, особливості. Роль дозволів у відносинах використання природних ресурсів.

Система природоресурсних дозволів. Документи дозвільного характеру у відносинах надрокористування. Документи дозвільного характеру у відносинах водокористування. Документи дозвільного характеру у відносинах лісокористування та використання об'єктів рослинного світу. Документи дозвільного характеру у відносинах використання об'єктів тваринного світу та водних біоресурсів. Документи дозвільного характеру у відносинах використання природних ресурсів на особливо охоронюваних територіях екомережі, природно-заповідного фонду.

Класифікація природоресурсних дозволів: за видами природних об'єктів; за формою; за підставами надання; за значенням тощо.

Вимоги до змісту і структури природоресурсних дозволів. Обов'язкові реквізити природоресурсних дозволів.

Тема 3. Дозвільна процедура: поняття, особливості, суб'єкти, стадії

Суть та розуміння понять «адміністративна процедура», «адміністративний процес», «адміністративне провадження», «дозвільна процедура», «дозвільне провадження». Місце дозвільних процедур у системі адміністративних процедур.

Поняття і особливості дозвільних процедур щодо використання природних ресурсів. Нормативно-правове регулювання дозвільних процедур. Суб'єкти видачі, анулювання переоформлення природоресурсних дозвільних документів. Повноваження державних органів та інших суб'єктів щодо видачі природоресурсних дозволів.

Організаційно-правовий порядок реалізації дозвільних процедур. Нормативно-правові засади функціонування центрів надання адміністративних послуг. Особливості застосування конкурентного порядку надання природоресурсних дозволів.

Стадії дозвільної процедури. Порядок проходження окремих стадій дозвільних процедур: подання заяви про отримання природоресурсного дозволу, розгляд заяви, прийняття рішення. Факультативні (необов'язкові) стадії дозвільної процедури. Співвідношення анулювання дозволу та припинення права спеціального природокористування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Тема 4. Дозвільна система у відносинах надрокористування

Нормативно-правове регулювання надання надр в користування. Спеціальний дозвіл на користування надрами: поняття, правова природа. Підстави надання спеціальних дозволів на користування надрами.

Суб'єкт надання спеціальних дозволів на користування надрами. Порядок надання дозволу. Особливості організації і проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами. Випадки надання дозволів без проведення аукціону. Прийняття рішення про надання дозволу. Підстави відмови від надання дозволу, продовження (відмови в продовженні) строку дії дозволу, переоформлення дозволу, внесення змін до дозволу, видачі дублікату дозволу. Підстави та порядок зупинення дії спеціального дозволу. Співвідношення анулювання дозволу на користування надрами та припинення надрокористування.

Тема 5. Дозвільна система у відносинах лісокористування та використання природних рослинних ресурсів

Види спеціального використання лісових ресурсів. Підстави набуття права спеціального використання лісових ресурсів. Види документів дозвільного характеру у відносинах використання лісових та природних рослинних ресурсів.

Підстави та порядок видачі лісорубних квитків. Суб'єкт видачі лісорубних квитків. Документи, необхідні для одержання лісорубного квитка. Види спеціального використання лісових ресурсів, право на здійснення яких підтверджується лісорубним квитком.

Підстави та порядок видачі лісових квитків. Суб'єкт видачі лісових квитків. Документи, необхідні для одержання лісового квитка.

Документи дозвільного характеру у відносинах спеціального використання природних рослинних ресурсів.

Підстави і порядок анулювання дозволу і припинення права використання лісових ресурсів.

Тема 6. Дозвільна система у відносинах водокористування

Види спеціального водокористування: загальна характеристика. Дозвіл на спеціальне водокористування: поняття, функції.

Підстави видачі дозволів на спеціальне водокористування. Перелік і зміст документів, що представляються водокористувачем для отримання дозволу на спеціальне водокористування. Особливості дозвільної процедури у відносинах спеціального водокористування. Суб'єкти видачі та погодження дозволів на спеціальне водокористування. Зміст та структура дозволів на спеціальне водокористування.

Підстави і порядок припинення права спеціального водокористування.

Тема 7. Дозвільна система у відносинах використання об'єктів тваринного світу

Спеціальне використання об'єктів тваринного світу: види, загальний порядок набуття права. Спеціальне використання водних біоресурсів: правовий режим.

Види документів дозвільного характеру у відносинах спеціального використання об'єктів тваринного світу. Суб'єкти видачі дозволів.

Дозволи на добування мисливських тварин: правове регулювання, види, відмінності. Порядок отримання ліцензії на добування мисливських тварин, особливості ліцензій на добування мисливських тварин як документів дозвільного характеру. Відстрільні картки як різновиди дозволів на добування мисливських тварин. Дозволи на селекційний відстріл, дозволи на проведення відбіркового діагностичного відстрілу: суть, підстави та порядок надання.

Дозволи на використання диких тварин та інших об'єктів тваринного світу для наукових, культурно-освітніх, виховних, естетичних та інших цілей.

Підстави, види та порядок видачі дозволів на спеціальне використання водних біоресурсів.

Тема 8. Дозвільна система у відносинах використання природних ресурсів в межах спеціальних природоохоронних територій

Дозволи на спеціальне використання рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення видів тваринного і рослинного світу: підстави надання, суб'єкти надання і

отримання, порядок надання. Вимоги до змісту дозволів на спеціальне використання рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення видів тваринного і рослинного світу.

Дозволи на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України: нормативно-правове регулювання. Особливості здійснення спеціального використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України. Підстави, порядок суб'єкти видачі та отримання дозволів на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.

Дозвільні документи на використання природних ресурсів континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.

1. Екологічне право: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / за ред. А.П. Гетьмана. Харків: Право, 2013.

2. Екологічне право України. Академічний курс: підручник / за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. Київ: ТОВ "Видавництво "Юридична думка", 2008.

3. Кобецька Н.Р. Екологічне право України: навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2008.

4. Природноресурсове право України: навчальний посібник/ за ред. І. І. Каракаша. Київ: Істина, 2005.

5. Адміністративне право України. Курс лекцій: підруч. / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, В. Д. Сущенко та ін. / за ред. В. В. Коваленка. Київ: Юрінком Інтер, 2013.

6. Про адміністративні послуги: науково-практичний коментар до Закону України / за заг. ред. В. П. Тимощука. К.: ФОП О. М. Москаленко, 2013.

7. Апанасенко К. І. Дозвільна система у сфері господарської діяльності: науково-практичний коментар Закону України "Про дозвільну систему господарської діяльності": наук.-практ. посіб. Київ: Юріком Інтер, 2012.

8. Кобецька Н. Р. Дозвільне і договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні: питання теорії та практики: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016.

9. Кодекс України про надра від 27.07.1994.

10. Лісовий Кодекс України в редакції від 8.02.2006.

11. Водний Кодекс України від 06.06.1995.

12. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 10.06.1992.

13. Про тваринний світ: Закон України від 13.12.2001.

14. Про рослинний світ: Закон України від 9.04.1999.
15. Про мисливське господарство та полювання: Закон України від 22.02.2000.
16. Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів: Закон України від 8.07.2011.
17. Про Червону книгу України: Закон України від 07.02.2002.

4. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ – іспит.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ: комплекти завдань для практичних і семінарських занять, пакети тестових завдань, індивідуальні завдання до окремих тем, варіанти завдань до модульних контрольних робіт, екзаменаційні білети, пакети комплексних контрольних робіт.